

Emmely de Wilt en
Marwil Straat over
initiatief *Lief gebaar*

KRO-NCRV IN ACTIE TEGEN ARMOEDE IN NEDERLAND

Gestegen energierekeningen, torenhoge prijzen voor boodschappen, kids die zonder ontbijt naar school gaan. Het leven is duur. Ruim 800.000 mensen leven in armoede. Van 15 tot en met 28 mei komen vooral radiopresentatoren van KRO-NCRV in actie voor mensen in financiële nood. Het overkoepelende initiatief heet: *Lief gebaar*. Radio-deejay Emmely de Wilt in *Het oor wil ook* wat op NPO Radio 2 en Marwil Straat, Manager Audio KRO-NCRV, schetsen de ontstaansgeschiedenis en praten over hun verwachtingen.

KRO-NCRV-deejays bespreken twee weken lang wat het betekent om in armoede te leven. Onder het motto *Lief gebaar* initiëren zij acties om iets te doen voor mensen die het nodig hebben, waarbij ook tv-programma *Binnenste-Buiten* aanhaakt. Marwil Straat: "Ik vind het belangrijk om luisteraars te activeren en inspireren. Het idee komt van Bert Kranenbarg. Hij begon vorig jaar met de rubriek in *Bertop5*, getiteld: Kan ik iets voor je doen? Dat was een succesvol experiment, want luisteraars reageerden op allerlei manieren. Het eindigde met een grote locatie-uitzending, waar het mooiste vrijwilligersinitiatief werd beloond met een geldbedrag zodat ze hun activiteiten konden voortzetten. Toen dachten wij: dit past zo goed bij KRO-NCRV, onze christelijke waarden verpakt in een modern jasje."

Naastliefde

Marwil: "Kijk, we kunnen armoede niet oplossen, maar via programma's mensen wel inspiratie bieden om wat vaker om zich heen te kijken. Naastliefde. Een tijdje terug hanteerden we de slogan 'Kijk eens wat vaker naar elkaar om'. Dit heeft nu een iets andere vorm gekregen: 'Maak morgen mee.' In essentie gaat het om een leefbare samenleving bouwen. Je kunt heel veel zelf doen en hoeft niet altijd naar de regering te wijzen. Ik denk dat iedereen wel die kistjes op straat ziet, hier stonden vaak boeken in die mensen mochten meepakken. Nu zie ik daar pakken houdbare melk. Of een doosje maandverband. Daar kan Emmely zo meer over vertellen. Er gebeurt al best veel. Wij proberen armoede zichtbaarder te maken door dit initiatief. We hebben zoveel radioprogramma's op zoveel zenders en bereiken daar potentieel zoveel mensen mee. Als luisteraars aan het denken worden gezet en een deel echt iets gaat doen, creëren we hopelijk een sneeuwbal effect."

Hebben jullie overwogen om *Lief gebaar* NPO-breed te trekken?

Emmely de Wilt stapt binnen. Ze vindt dit duidelijk een

vraag voor haar radiobaas.

Marwil: "Nee, dit past zo één op één bij KRO-NCRV. Misschien is het een leuk idee voor de toekomst, maar het is veel sneller als wij het direct kunnen brengen. Voordat je alle omroepen meekrijgt, ben je misschien een half jaar verder. Ik zie urgentie."

Geven jullie iedere programmamaker de ruimte om dit zelf in te vullen of zweeft hier een projectleider boven die alle plannen coördineert?

Marwil: "Eindredacteur Leonie Reinders-Kragt is onze projectleider. Zij heeft een overkoepelende blik over alle programma's en leidt alles in goede banen. Iedere presentator heeft zelf een passende actie bedacht voor zijn of haar programma."

Emmely: "Ik denk dat het goed is dat er zichtbaarheid komt voor mensen die niet zo snel naar voren zullen treden, simpelweg omdat het niet leuk is om te zeggen dat je het niet zo breed hebt. Daar zit schaamte op. Bij *Het oor wil ook* wat doen we vaak belletjes met luisteraars over gevoelige onderwerpen. Neem de huizencrisis. Een Turkse jongen moest bij zijn ouders op zolder blijven wonen omdat hij geen appartement kon krijgen. Dat soort verhalen hoor je normaal gesproken niet zo vaak."

Dan is radio een veiliger, meer anoniem medium dan televisie waarin je zichtbaar bent.

E: "Ik denk sowieso dat luisteraars zich vertrouwd bij mij voelen omdat ik niemand veroordeel. Radio is eerder een veilige haven, maar ik hoop ook dat we voor televisie de drempel kunnen verlagen. Onder meer in *BinnensteBuiten*. Zie ook kader op pagina 47."

M: "Het is vooral een bewustwordingsactie. Door die schaamte zie je armoede vaak niet. Mensen houden hun masker op. Ik woon in Amsterdam oud-west. Op de Ten Katemarkt zie ik steeds meer mensen einde middag van de kraam gevallen groente van straat pakken. Marktkooplui die rijp fruit of groente achterhouden en spullen verdelen."

“Als mensen zich schamen, isoleren ze zich steeds meer”

Waarom heb jij voor het onderwerp menstruatiearmoede gekozen Emmely?

E: “In Ierland is maandverband gratis voor mensen die van een minimumuitkering moeten rondkomen. Maandverband is gewoon hartstikke duur. Dit wil ik niet alleen aan de kaak stellen, maar ik wil ook dat we gaan inzamelen.”

M: “Ik denk dat veel mensen zich niet bewust zijn van wat het betekent als je te weinig geld hebt. En wat de effecten zijn. Kinderen die niet naar de sportclub kunnen omdat de contributie te hoog is of geen geld hebben voor een fiets naar school.”

Groot en klein leed

M: “Het zijn vaak zaken die heel normaal zijn en het leven kleur geven. Denk aan concertbezoek, uit eten gaan of mensen thuis uitnodigen voor een etentje. Wel vrienden willen uitnodigen, maar dat eigenlijk niet kunnen betalen. Als mensen zich schamen, isoleren ze zich steeds meer. Er kleeft veel andere ellende aan armoede.”

Alle presentatoren omarmen de acties en de overkoepelde kreet is Lief gebaar...

M: “Ja, *Lief gebaar* is de kapstok. Het gaat om kleine dingen doen die het leven voor anderen dragelijker maken. Als je laat zien wat er allemaal kan, maak je mensen bewust. En als je het ziet, kun je ook aanhaken bij bestaande initiatieven. Buurtbuik bijvoorbeeld. Een samenwerking tussen lokale winkels, de markt en vrijwilligers. Op zaterdag koken vrijwilligers voor buurtbewoners en eet je wat de pot schaft! Gratis. Mooi toch?”

Waarom beginnen jullie op 15 mei?

M: “Meestal vinden ‘armoede-acties’ plaats rond de donkere dagen van Kerst, dan denken mensen sneller aan mensen die eenzaam zijn of het moeilijk hebben. Wij vinden juist mei mooi. De winter is voorbij, de zon komt tevoorschijn, het vakantiegeld wordt gestort. Je denkt dat er niets meer aan de hand is. Maar voor veel mensen is dat niet zo, steeds vaker is dat vakantiegeld hard nodig om schulden af te lossen.”

E: “Armoede neemt toe. Het stigma is dat dit mensen in de WW betreft, maar het gaat ook om werkende mensen die niet aan een huis komen, studenten die schulden moet aflossen. Ook onder jongeren is armoede, er is veel aan de hand in het land. Waarom hoor ik hier zo weinig ophef

over? Wij hebben Gierige Gerda wel eens te gast in *Het oor wil ook wat*, een expert met een blog op Insta die bonusacties op een rij zet. Kostenbesparende tips en tricks. Let op de kiloprijs. Ik geef haar graag een podium.”

Nieuwe kleding

E: “Wij hebben op Radio 2 een breed publiek, ouders met jonge kinderen, maar ook zestigers. Het zit in kleine dingen. Zelf heb ik twee stapels kleding op Facebook gepost. Een vrouw reageerde na een maagverkleining, zij zat overduidelijk in de bijstand en wilde graag wat nieuwe kleding om zich wat beter te voelen. Ik ben naar Enschede gereden. Zij was super dankbaar, gaf me nog een klein cadeautje.”

Ook een lief gebaar...

E: “Ja, het is fijn om iets voor elkaar te doen.”

M: “Je krijgt op een andere manier contact, ook dat geeft een goed gevoel.”

Nodigen jullie politici uit bij bepaalde acties, want zij kunnen in de praktijk iets veranderen.

M: “Alles kan gebeuren. Juist omdat het zo breed is – en voor verschillende doelgroepen – is het voor ons een avontuur. Ook werken we samen met Kansfonds dat zich inzet om armoede in Nederland structureel op te lossen.”

Wanneer is het avontuur geslaagd?

M: “Wij kunnen armoede niet oplossen. Ik denk dat het geslaagd is als meer mensen zich bewust zijn dat dit speelt. Als wij mensen kunnen inspireren om ook iets te gaan doen, zijn wij blij. Misschien ontstaat er wel iets van een beweging en kunnen we projecten blijven volgen.”

E: “Persoonlijk zou ik het leuk vinden een foto te maken onder stapels maandverband en bergen tampons, maar ik vind het al heel wat dat mensen zich realiseren dat het voor anderen een probleem is. Over die foto: het liefst zwem ik als een Dagobert Duck in het maandverband. Of dat bedrijven in hun damstoiletten gratis maandverband neerleggen.”

M: “Heel veel mensen denken: ik wil wel, maar hoe dan? En waar dan? Ik wil ook al tijden meekoken bij Buurtbuik, maar er is een drempel die je even over moet.”

E: “Armoede bespreekbaar maken. De schaamte voorbij. Een cadeau voor je kind op zijn verjaardag. Of met je huisdier – vaak je grootste vriend – naar de dierenarts,

“Het liefst zwem ik als een Dagobert Duck in het maandverband”

want dat is ook bijna onbetaalbaar. Dat soort zaken willen we met KRO-NCRV zichtbaar maken.”

Taarten en gebak

M: “Die euro voor de wijkbus, zodat die 85-jarige vrouw kan briden in het buurthuis. De wereld wordt daar een beetje mooier van. Daarom past *Lief gebaar* goed bij KRO-NCRV. Wij voelen verantwoordelijkheid om echt iets bij te dragen.”

E: “Ik hoop dat het iets oplevert. Grote vraag is: hoe meet je dat? Ik weet zeker dat die bereidheid er is onder luisteraars.”

M: “Radio is hiervoor een geschikt medium. Je hebt direct

contact met luisteraars. Onze aansprekende deejays kunnen een goed voorbeeld geven. Hopelijk werkt dat op een leuke manier besmettelijk. Online maken we een kaart van Nederland waarin iedereen die een *Lief gebaar* maakt, dit kan delen aan de hand van zijn of haar postcode.”

E: “In Italië zetten ze een winkelwagentje in de supermarkt met een briefje voor het lokale dierenasiel, ik vind het leuk om zo’n actie met tampons en maandverband op te zetten.”

M: “Goed voorbeeld doet goed volgen. Die zin bleef in mijn hoofd resoneren. Dat zinnetje is het begin geweest van deze actie.” ●

ACTIES

Op kro-ncrv.nl/liefgebaar vind je meer over alle acties, inclusief de online kaart met lieve gebaren van luisteraars. Een selectie:

- **Wout2day (Radio 2):** Een social videoserie van drie afleveringen over armoede in Nederland en een actie om donaties te werven voor Dierenzorg Eemzorg.
- **Lekkere Track:** In deze Instagram-serie combineren Ramon Brugman van *BinnensteBuiten* en Gijs Staverman een budgetsnaak met een lekkere track.
- **De Ochtend (NPO Klassiek):** Met ‘Geef een toegift’ nemen Hans Smit en Andrea van Pol een luisteraar die het zelf niet kan betalen mee naar een klassiek concert en roepen luisteraars op om hetzelfde te doen.
- **De Staat van Stasse (Radio 2):** Episch centrum en control room. Stefan Stasse en Tim Daemen doen verslag van lieve gebaren van presentatoren, ze roepen luisteraars op lieve gebaren te delen en werven donaties voor Kansfonds.

- **Ivo (3FM):** Ivo van Breukelen geeft concertkaarten weg en brengt en haalt de luisteraars van en naar hun concert.
- **Gijs 2.4 (Radio 2):** Gijs Staverman doneert met zoon Milan speelgoed aan de Speelgoedbank en roept luisteraars op oud speelgoed te doneren aan een Speelgoedbank in de buurt.
- **Volgspot (Radio 5):** Hijlco Span legt de focus op cultuurarmoede en huurt een theater. Hij nodigt luisteraars uit voor een voorstelling en maakt een uitzending vanuit het theater.
- **BinnensteBuiten (NPO 2):** Sharon de Miranda gaat langs bij ‘Broodvader’ Johan Muurlink in Rotterdam. Johan smeert met vrijwilligers boterhammen voor schoolgaande kinderen, die geen lunch mee hebben van huis. Sharon maakt een gezonde, betaalbare en lekkere soep.